

Dányi József

„Kulturális csereprogramok Zrínyi nyomában...”

– *Beszélgetés Németh Dezső iparművésszel, a közelmúltban felavatott Zrínyi Miklóst ábrázoló bronz szobra kapcsán.*

PHARE CBC kísérleti kisprojekt sikeresen benyújtott pályázatából valósította meg a Lenti Művelődési Központ és Könyvtár a Kulturális csereprogramok Zrínyi nyomában címmel megtartott programsorozatot. Több sikeres pályázat után legutóbb Zrínyi Miklós szobrának felállításával és konferenciával tisztelegtek a horvát-magyar programsorozat záró rendezvényén a költő, hadvezér emlékének.

A megjelenteket először Konczér Katalin igazgatónő köszöntötte kiemelve, a választott történelmi hősré való megemlékezés a mai időszakban is határokon átnyúló kapcsolatokat feltételez. A programsorozat Muraszterdahely településsel és a Mura Kulturális Egyesülettel való eddigi eredményes együttműködést erősítette tovább.

Nógrádi László polgármester több szempontból is örömét fejezte ki, a sikeres rendezvények tükrében. Fontos az ezeréves múltra, dicsőséges történelemre visszatekintésünk, hiszen az emlékezés mai életünk jobb megértését rejti magában. A horvát és magyar nép sokszor védte meg közösen határait a betörő idegen csapatoktól. A mai globalizálódó világban pedig egy más típusú összefogásra van szüksége a két szomszédos országnak.

– A mai veszély gazdaságilag és erkölcsileg nehezedik ránk. Az Európai Unió csatlakozás visszásságai, a megítélés különbözősége eredményeként Horvátország még nem tagja a közösségnek. A problémák lassan már megoldódni látszanak, de látható a különböző gazdasági hatalmak érdekérvényesítése.- állapította meg a polgármester.

– „Ne bánts a magyart!” hirdeti a Lenti felállított Zrínyi szobor mai is aktuális üzenetét. – fogalmazta meg Németh Dezső iparművész alkotása avatásán Dr. Csóti György, hazánk volt zágrábi nagykövete, a Horvát Baráti Társaság elnöke.

– A lenti Művelődési Központ nagyon jól döntött, amikor egy Zrínyi szobor felállítására vállalkozott. Ez a szobor ugyanis három üzenetet hordoz a mának. Egyrészt emléket állít Zrínyi Miklósnak, a költőnek, hadvezérnek, a magyar irodalom kiemelkedő alakjának... Közíró is volt, emelkedett hangvételű röpiratokat készített, politikus is volt, horvát bán és Magyarország nádora is lehetett volna, ha a bécsi udvar ármánykodása ezt meg nem akadályozza... Másik üzenetében ez a szobor szimbolizálja, jelképezi a magyar - horvát barátságot, a két nép jelenkori és történelmi egymásrataltságát...

A harmadik üzenetet az elnök, Zrínyi Miklós A török áfium ellen való orvosság című műve alapján idézte: Ne bánts a magyart... – kapcsolódva ezzel a jelenben Délvidéken zajló magyarok elleni atrocitások elítéléséhez.

– Az alkotó egy ilyen megbízásakor, – ami jelen esetben Zrínyi Miklós hadvezér mellszobrának megformálására vonatkozott – lehetőleg a háttérbe húzódik, és energiáit a minél hitelesebb megformálás szolgálatába állítja.- fogalmazta meg hozzáállását érdeklődésünkre Németh Dezső iparművész.– Sokféle „kutató iskola” foglalkozik történelmi személeinkkel és nagyon nehéz eligazodni a feltárt, lejegyzett írások között, ha hiteles képet szeretnénk nyerni az alkotáshoz. Tucatnyi grafikát vizsgáltam át, szinte „kicsipkedve” belőlük a különböző vonásokat, karakteres jellemzőket. Természetesen további olvasmányaim is hozzájárultak ahhoz a képhez, amelyet végül először agyagba formáztam.

– *Mi volt a következő fázisa az alkotásnak, amikor még formálódhat a szobor?*

– A vázlatok után történik az agyagszobor mintázása, majd gipsz negatív készítése a következő, ahol még sok változtatás történhet az arc, a karakter kialakításában. Az öntő a gipszforma alapján készít egy homoknegatívot, majd erre kerül fel a bronz pozitív forma.

– *Ez már a szobor végleges formáját jelenti?*

– Ekkor cizellálják a szobrot, amelyet sokszor magam, vagy az öntőműhely egy hozzáértő szakembere végez. A szobor több darabból áll, hegeszteni kell, majd eltüntetni a forrasztási és öntési hibákat a szoborról.

– *Mi döntött a bronz, mint alapanyag mellett?*

– Praktikus okok, hiszen kültéri szobornak szánják az alkotást, valamint minden pályázat időhatárokhoz kötött, így a munkafolyamat is gyorsabb

volt ezzel az anyaggal. Csak érzékeltetésül mondom, egy koszoró legalább két évig készült volna.

– *Igen erős karaktert formáltál meg, talán a közismert hajviselet jelenthetett könnyebbéget a mintázásnál.*

– Minden tekintetben, tehát a forrásokra támaszkodva hadvezérként, kora politikusként és a családjában is egy kemény, önmaga útját járó egyéniség képe alakult ki bennem. A fő karakter jegyek, tehát az arc, a szem és környéke, az orr vonala ezt a jellemet kellett, hogy sugározza. Alkotásomban nem az ifjúkori, hanem az érettebb férfi vonásait próbáltam megörökíteni.

– *Van -e valamilyen titkod az alkotói folyamatban, hiszen ekkor egy arc formálódik a kezed alatt és akár minden reggel mást és mást láthatsz bele a figurába?*

– Nem titok, de pihentetni kell valóban a figurát, én ezt úgy mondanám „belenézem magam” a szoborba, de egy kis idő után már képes vagyok felfedezni friss szemmel a hibákat. Ügyelni kell az arányokra, az anatómiai felépítésre, melyet az nehezít, hogy nem modell lapján készül egy ilyen szobor.

– *Egy ilyen kisváros életében, mint Lenti nagyon fontos minden városképet javító alkotás megszületése. Milyen környezetet tudnál elképzelni ennek a Zrínyi szobornak?*

– Mindenképpen a vár, vagy annak környéke a legalkalmasabb és legattraktívabb térrel rendelkező terület, amely történelmileg is megalapozott helyszíne lehetne a szobornak.

A záró konferencián több előadást hangzott el a Zrínyi kultuszról, az író és hadvezér mai örökségéről. A megjelenteket Sabján Sándor, a Honismereti Egyesület elnöke köszöntötte, aki sikeresnek ítélte meg egyesületük munkáját, emlékeztetve a Kossuth-, Deák- évfordulókra és a jelen konferencia eseményeire.

Vlamidir Kalsan történész professzor, a csáktornyai múzeum igazgatója elmondta, országukban a demokratikus rendeződés után megfigyelhető az emberek történelmi múltjuk, így a Zrínyi család iránti nagyobb érdeklődése. Amíg Zrínyi Miklós magyarnak, addig Zrínyi Péter horvát származásúnak vallotta magát, így mindkét ország sajtójának érezheti a neves család történelmi hagyományát.

Kaszásné Simon Márta tanár Zrínyi életének főbb állomásait tekintette át, amely azért is volt külön értékes momentuma az ülésnek, mert a téma kifejtése érettségi tételként a jelen lévő középiskolások számára sok hasznos tudnivalót tartalmazott.

Az előadók között volt Dr. Németh József irodalomtörténész, aki azokat a műveket idézte a hallgatóság elé, amelyekben Zrínyi Miklós személye ihlette meg az alkotókat a magyar irodalomban.

Igen érdekes részletekre mutatott rá a konferencián Tantalics Béla helyi történész, aki előadásában Zrínyi, Lenti végvárból írt leveleit idézve közölt városunkhoz köthető történeteket.

A konferencia csáktornyai kirándulással zárult, ahol a résztvevőket a Zrínyi-várba és egyben a Muraköz Megyei Múzeumba kalauzolták a szervezők.

Zrínyi Miklós büsztje
(Németh Dezső iparművész alkotása)